

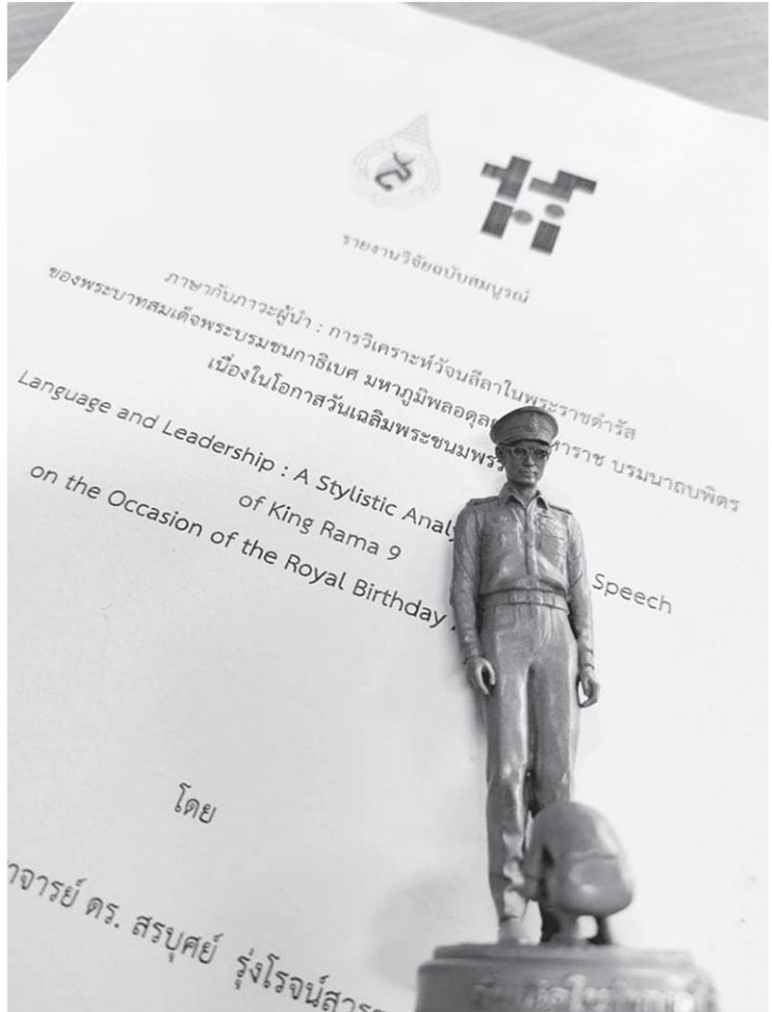
วิเคราะห์วิจารณ์ลีลาใน 'พระราชดำรัสในหลวง ร.9' 'มพล.' วิจัยค่านิยมความเป็นผู้นำผ่านการใช้ภาษา

“มพล.” วิจัย “ค่านิยมของความเป็นผู้นำผ่านการใช้ภาษา: การวิเคราะห์วิจารณ์ลีลาในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา”

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ต้นแบบของพสกนิกรไทย และถือเป็นหนึ่งในบุคคลสำคัญของโลก ที่มีพระราชกรณียกิจนานัปการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผ่านโครงการในพระราชดำรินับพันโครงการ และยังพระราชทานพระราชกระแสรับสั่ง ให้แก่ปวงชนชาวไทย เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาทุกปี เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับการดำเนินชีวิต และนโยบาย แนวทาง สำหรับดูแลทุกคนในประเทศไทยให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข มีความสามัคคีร่วมกันเป็นปึกแผ่นน้ำหนึ่งใจเดียว

ซึ่งพระราชดำรัสเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาแต่ละปีนั้นถือเป็นปรากฏการณ์ของประเทศไทยที่พสกนิกรรอรับฟัง สิ่งที่เป็นประโยชน์ แง่คิด พร้อมนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวัน จึงทำให้มีนักวิจัยได้เริ่มต้นโครงการวิจัยเรื่อง “ค่านิยมของความเป็นผู้นำผ่านการใช้ภาษา : การวิเคราะห์วิจารณ์ลีลาในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา” ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ในโครงการวิจัยพื้นฐานประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2564

รศ.ดร.สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ

อาจารย์ประจำสำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (มพล.) ในฐานะผู้จัดทำงานวิจัยชิ้นนี้ ได้ชี้ให้เห็นปรากฏการณ์ในสังคมไทยปัจจุบันว่าการใช้ภาษาในการสื่อสารระหว่างกันมีความสำคัญอย่างมาก หากประชาชนในประเทศมีวิธีการสื่อสารความต้องการผ่านการใช้ภาษาที่เหมาะสมแล้ว จะส่งผลดีต่อการสื่อสารที่มีคุณภาพและสร้างสรรค์ ช่วยลดความขัดแย้ง และเพิ่มความสามัคคีปรองดองในประเทศให้เพิ่มขึ้นได้

สำหรับความสำคัญของพระราชดำรัสนั้น หากย้อนมองไปในอดีต แต่ละปีที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิ

เบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำรัสเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ประชาชนชาวไทยแทบทุกคนจะเฝ้าติดตามรับฟังกระแสพระราชดำรัสอย่างใจจดใจจ่อ เพราะทรงพระราชทานสอดและเนื้อหาในพระราชดำรัสในวันเฉลิมพระชนมพรรษาก็มักจะกลายเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการพัฒนาประเทศที่สำคัญหลายโครงการ ที่ช่วยแก้ปัญหาของประเทศมาจนถึงทุกวันนี้ เช่น โครงการแก้มลิงคลองลัดโพธิ์ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ เป็นต้น

การมีพระราชดำรัสฉบับนี้เป็นรูปแบบหนึ่งในการสื่อสารแนวพระราชดำริสู่

ผู้รับผิดชอบและพสกนิกร ซึ่งได้รับการตอบรับและนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จอย่างมากตลอดมา ดังนั้น การถอดรหัสทางภาษา เพื่อค้นหารูปแบบการใช้ภาษาที่มีประสิทธิภาพจากพระราชดำรัสฯ นั้น จึงอาจเป็นแนวทางที่สามารถต่อยอดไปสู่รูปแบบการใช้ภาษาที่เหมาะสมสำหรับผู้นำในทุกระดับของสังคมเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจและความสามัคคีปรองดองของสมาชิกในชุมชนและสังคมทุกระดับต่อไป

โครงการนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสารที่ได้วิเคราะห์พระราชดำรัสเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2517-2542 โดยเริ่มต้นจากการอ่านพระราชดำรัสในทุกปีเพื่อค้นหาว่าพระองค์ท่านมีรูปแบบการเลือกใช้คำและโครงสร้างทางภาษาอย่างไรบ้างจากนั้นจึงทำการสังเคราะห์รูปภาษาที่ทรงใช้ออกมาเป็น **"คุณลักษณะทางภาษา"** ที่สัมพันธ์กับบทบาทของความเป็นผู้ผู้นำที่สามารถสร้างความรัก ความศรัทธาและความเชื่อถือจากประชาชน

ข้อค้นพบจากการศึกษานี้พบว่าพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีคุณลักษณะเด่นอยู่สามประการคือ

1. "ความอ่อนน้อมถ่อมตน" สะท้อนจากการลดสถานะของตนเองและเพิ่มสถานะของผู้อื่น โดยทรงใช้คำสรรพนามที่แสดงความเป็นกันเอง **"เรา"** แทนพระองค์ และใช้คำสรรพนามแสดงการยกย่อง **"ท่าน"** หรือการระบุตำแหน่งหน้าที่ของผู้ฟังและผู้อื่นเช่น **"ท่านนายก"** **"ผู้ว่าฯ"** เพื่อเพิ่มสถานะให้กับผู้ฟัง อันเป็นการลดช่องว่างของสถานะทางสังคมระหว่างพระองค์เองกับประชาชน สร้างความรู้สึกใกล้ชิดกับผู้รับสารมากขึ้น

2. "ความน่าเชื่อถือ" ทรงใช้ภาษาเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือด้วยวิธีการนิยมยกตัวอย่าง และแสดงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ เช่น ทรงให้ความหมายหรือ

ขยายความสิ่งที่ทรงตรัสอย่างชัดเจน เช่น ความดีในนิยามของพระองค์ท่านคืออะไรหรือคำว่าเศรษฐกิจพอเพียง มีความหมายอย่างไร จากนั้นก็ทรง "ยกตัวอย่างผ่านการเล่าเรื่อง" จากประสบการณ์ของพระองค์ท่านเองที่เสด็จพระราชดำเนินไปยังพื้นที่ต่างๆ อธิบายให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างชัดเจน บนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ และยังทรงพระปรีชาสามารถในการเรียงร้อยเนื้อหาของสารที่มีรูปแบบซับซ้อนให้มีความเป็นเหตุเป็นผลและเป็นตรรกะ ด้วยการใช้คำเชื่อมที่เหมาะสมต่างๆ เช่น แสดงเงื่อนไข แสดงเหตุผล และสรุปความพร้อมนำเสนอคำแนะนำ กลวิธีต่างๆ ดังกล่าวทำให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อมั่นในสิ่งที่ทรงมีพระราชดำรัส เพราะมีความชัดเจนเป็นประจักษ์นั่นเอง

3. "ความเป็นปึกแผ่น" พระองค์ท่านทรงเน้นย้ำถึงความเป็นปึกแผ่นของชาวไทยผ่านการเลือกใช้คำที่แสดงความเป็นส่วนรวม แสดงเป้าหมาย และแสดงวิธีการ ทรงเน้นย้ำถึงความสำคัญของส่วนรวมด้วยการใช้คำ เช่น **"พวกเรา"** **"ประเทศชาติ"** **"ส่วนรวม"** ทรงดอกย้ำถึงเป้าหมายของการปฏิบัติร่วมกัน ด้วยการใช้คำ เช่น **"สงบเรียบร้อย"** **"ความสุข"** **"ความเจริญ"** และทรงกล่าวซ้ำถึงวิธีการที่จะนำพาชาติไปสู่เป้าหมายร่วมกัน ด้วยการใช้คำ เช่น **"ร่วมกัน"** **"ช่วยกัน"** **"สามัคคี"** **"มีเมตตา"** **"เข้มแข็ง"** เป็นต้น

คุณลักษณะทั้ง 3 ข้อที่แฝงอยู่ในพระราชดำรัสนั้น ก่อให้เกิดความเชื่อถือและศรัทธาจากประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า ในการดำเนินรอยตามกระแสพระราชดำริผ่านพระราชดำรัส เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา และในภาพรวมพบว่า วิจัยลีลาในพระราชดำรัสได้แสดงคุณลักษณะ **"ความน่าเชื่อถือ"** มากที่สุดตามด้วย **"ความเป็นปึกแผ่น"** และ **"ความอ่อนน้อมถ่อมตน"** ตามลำดับ

ทั้งนี้ งานวิจัยดังกล่าวจะเปรียบเสมือนแผนที่นำทาง สำหรับผู้นำระดับต่างๆ ในการสร้างความสามัคคีและความรักให้เกิดขึ้นได้ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน สังคม ไปจนถึงระดับประเทศชาติ

หากผู้ได้ศึกษางานวิจัยนี้สามารถต่อยอดประยุกต์ใช้ ด้วยการนำไปประพฤติปฏิบัติแล้วเชื่อว่าจะเป็นผลดีที่ช่วยให้เกิดการสื่อสารที่มีคุณภาพและสร้างสรรค์มากขึ้นและนำมาสู่การสร้างควมสงบร่วมกันให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอยากให้งานวิจัยชิ้นนี้เกิดประโยชน์มากกว่าเพียงการเป็นงานวิชาการเพื่อวงวิชาการเท่านั้น ขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการจัดทำเป็นหนังสือ และรูปแบบอีบุ๊กเพื่อนำมาแจกให้กับประชาชนที่สนใจ โดยคาดว่าจะเสร็จสิ้นในช่วงต้นปีหน้า